

Znanstveno-stručna konferencija

„Problematika upravljanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u HNŽ/K s osvrtom na privatno vlasništvo”, Ravno, 23.02.2018. godine

STUDIJA IZVODLJIVOSTI KOMASACIJE ZEMLJIŠTA U POPOVOM POLJU

Doc. dr Melisa Ljuša, Prof. dr Hamid Čustović

Poljoprivredno-prehrambeni fakultet

Univerziteta u Sarajevu

CILJEVI STUDIJE

Opšti ciljevi Studije je:

- da se izgradi **koncept** za pokretanje i realizaciju procesa komasacije,
- podrži komasaciju zemljišta i ruralni razvoj,
- da se unaprijede socijalni i ekonomski uslovi poljoprivrednih proizvođača u ruralnim zajednicama,
- zaštititi i **poboljša** stanje u okolišu.

Pojedinačni ciljevi Studije su:

- ❑ da prepozna i definiše nekoliko **primjenljivih modela**;
- ❑ Definiše **usklađivanje zakonskih** i organizacionih mjera kao neophodnih uslova za primjenu modela komasacije;
- ❑ definiše **subjekte u procesu** komasacije i principe i odgovornosti.

Studija komasacije zasniva se na **pet osnovnih principa** koji su utvrđeni na početku izrade ovog dokumenta, a to su:

- 1) **primjenjivost,**
- 2) **fleksibilnost,**
- 3) **ekonomska opravdanost,**
- 4) **princip kontinuiteta u ruralnom razvoju,**
- 5) **princip harmonizacije.**

METODOLOŠKI PRISTUP U IZRADI STUDIJA

1. ANALIZA POSTOJEĆE DOKUMENTACIJE

- institucionalni okvir,
- zakonska regulativa,
- korištenje zemljišta i struktura vlasništva na cijeloj teritoriji
- zakup zemljišta,
- infrastruktura,

1. ANALIZA POSTOJEĆE DOKUMENTACIJE

- hidrologija i navodnjavanje,
- geografske karakteristike i tipovi tla,
- aktuelna poljoprivredna proizvodnja,
- potencijalni i dostupni marketinški kanali,
- okolinski i pejzažni aspekti,
- tržište poljoprivredni aspekt zemljišta, finansijski aspekti, kao i drugi dostupni podaci)

2. PARTICIPATIVNA ANALIZA NA TERENU

- **prezentacija studije izvodljivosti/projekta,** obilazak katastara i relevantnih odjeljenja, kao i različitih institucija u BiH)

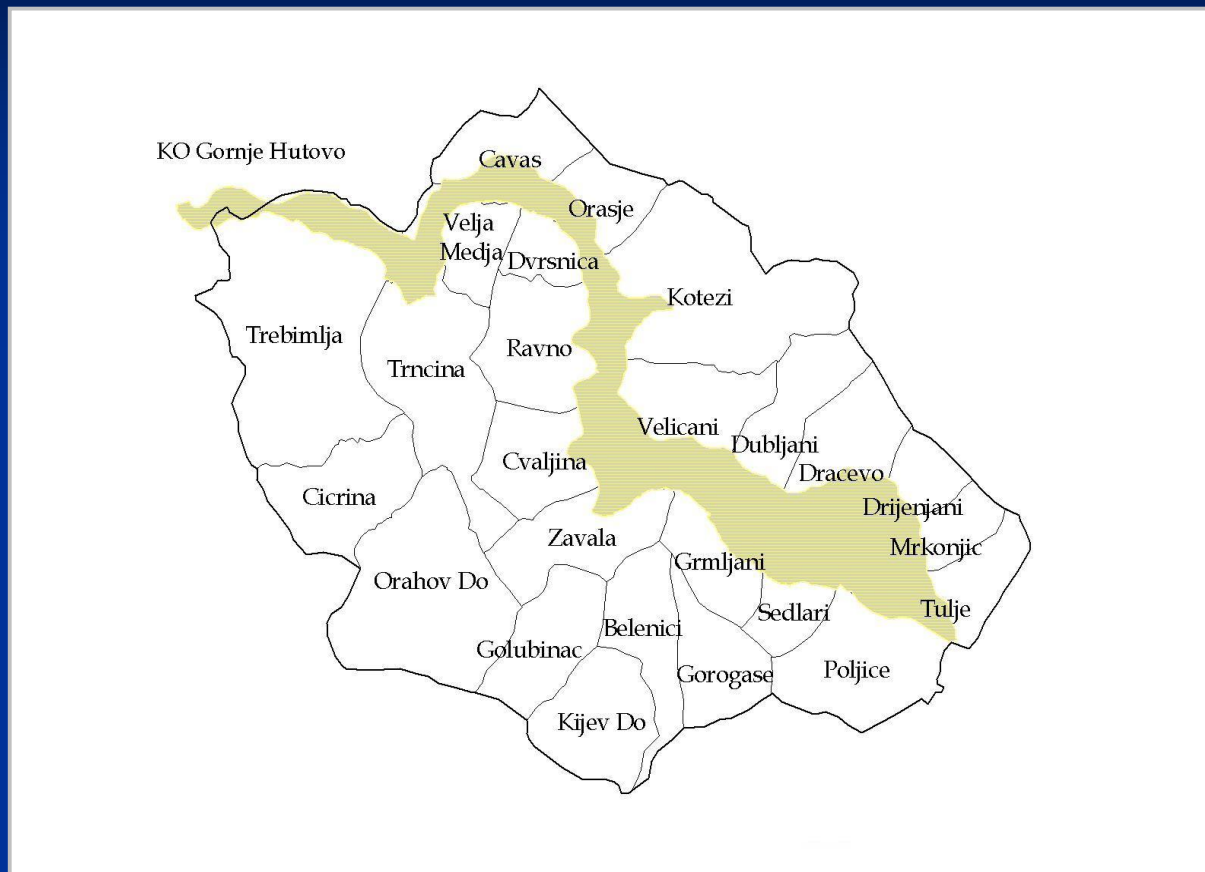

3. PARTICIPATIVNA DIJAGNOZA

Razgovori sa vlasnicima zemlje u Popovom polju, želja za uključivanjem u proces, sprovođenje sveobuhvatne ankete

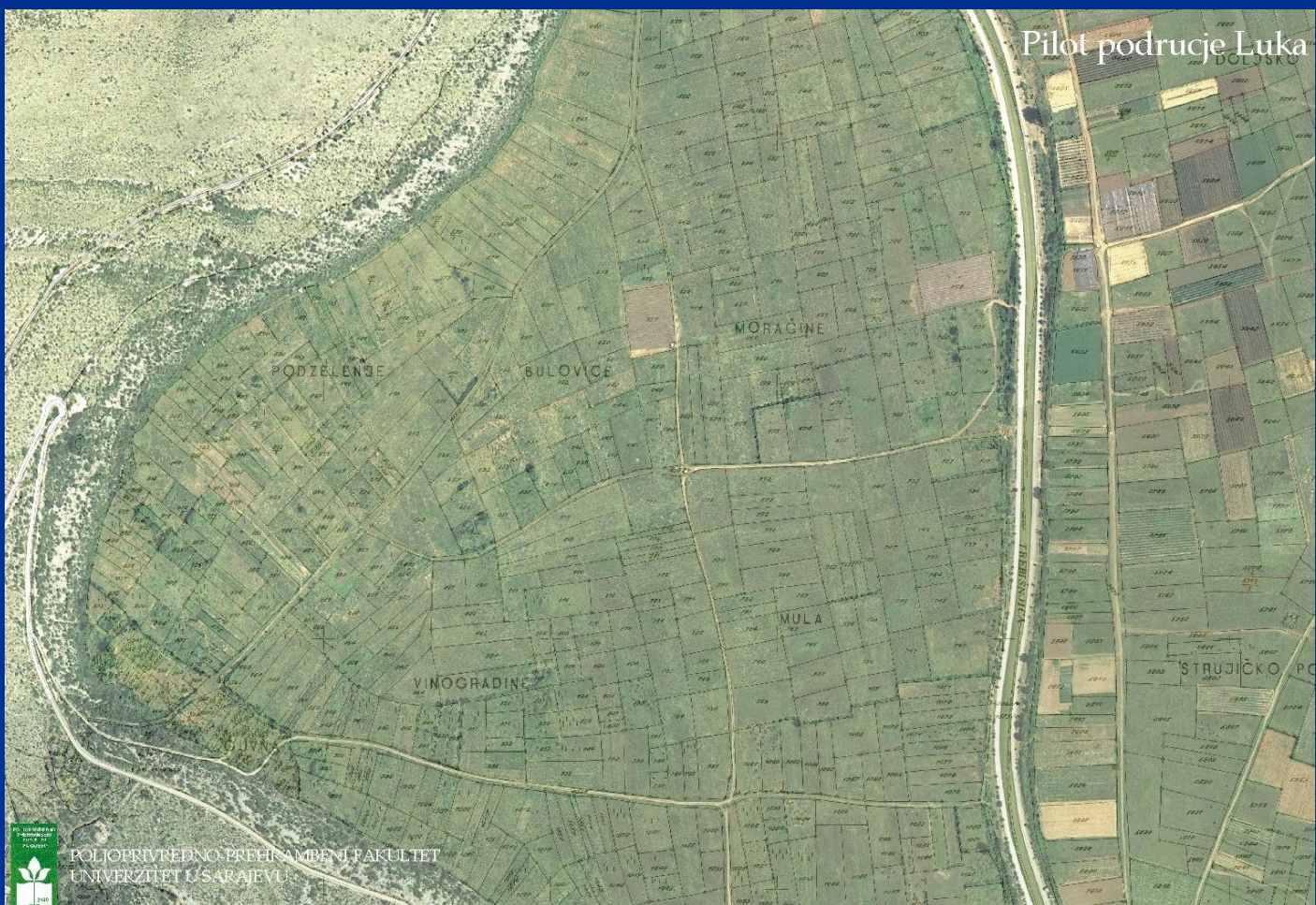

Ravno: Katastarske općine -20

4. GIS ANALIZA

zemljišnih, geodetskih i katastarskih podloga, analiza stanja isparcelisanosti, broj parcela i veličine gazdinstava i sl.

5. OSTALE ANALIZE I PRIKAZI

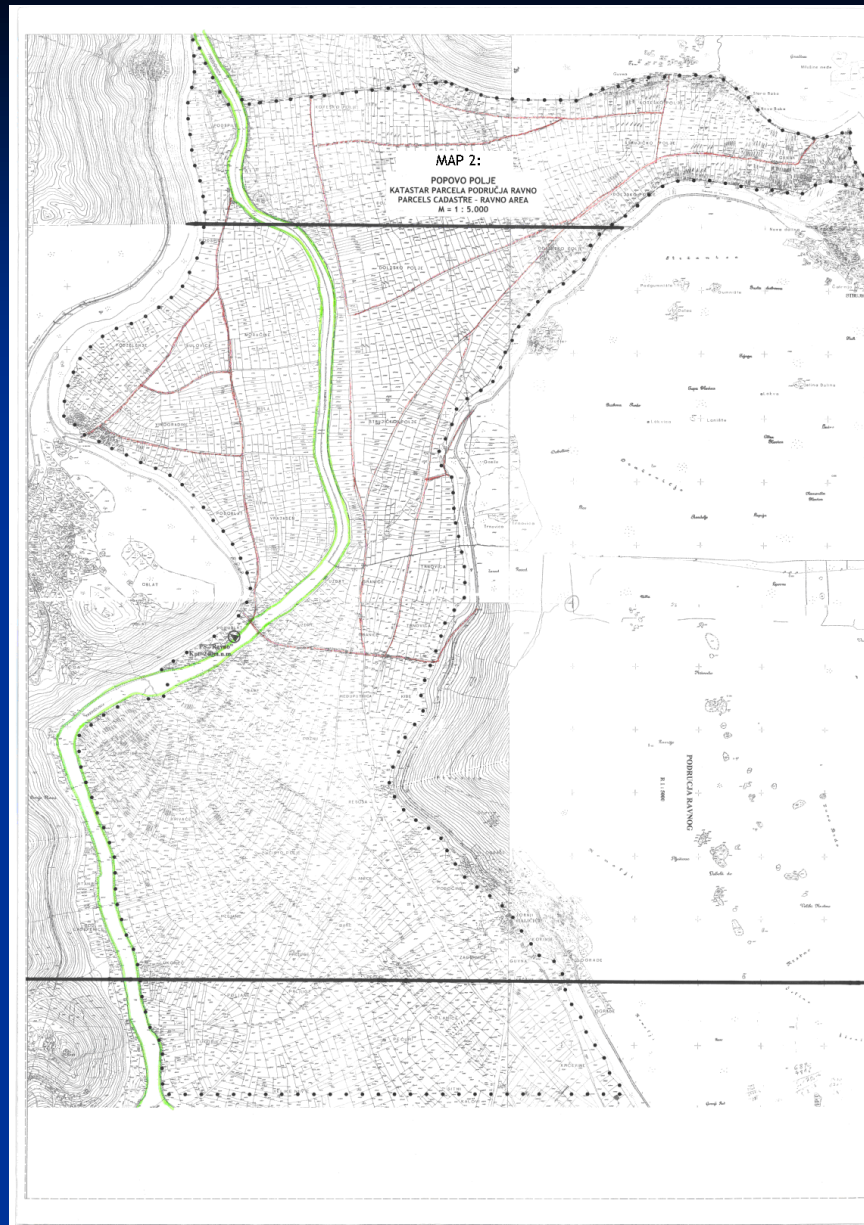
- Analiza i izbor najpovoljnijeg sistema komasacije za područje Popovog polja
- Izbor pilot područja za komasaciju
- Izrada procedura i uputstava

STANJE MELIORATIVNE PROBLEMATIKE I MJERE UREĐENJA ZEMLJIŠTA

- Nejasna vizija strategije dugoročnog razvoja poljoprivrede Popova polja
- Usitnjenost i rasturenost parcela osnovni problem
- Putna nepristupačnost parcelama
- Komasaacija ili konsolidacija zemljišta

PRIMJER 1:

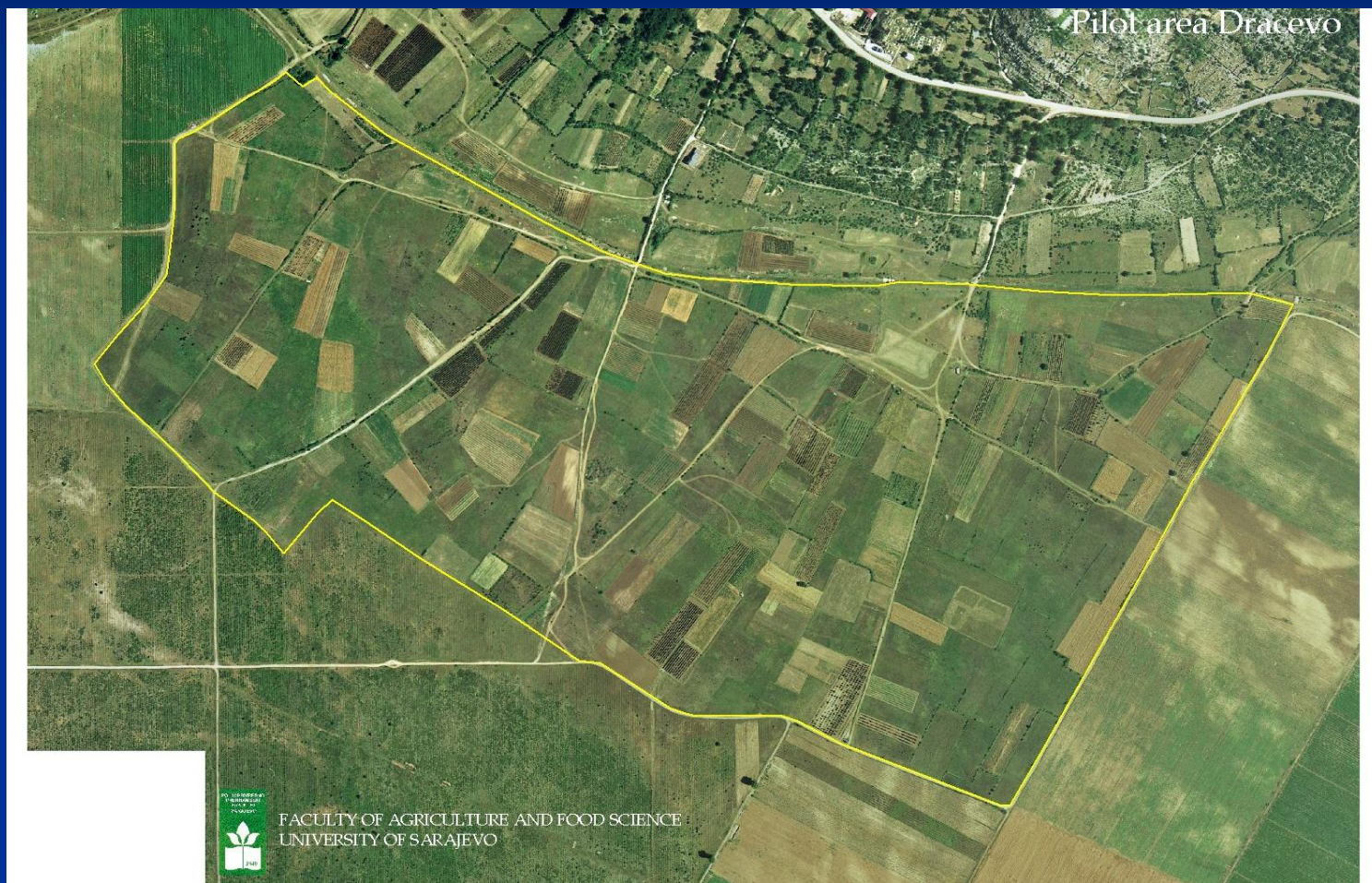
PRIMJER 1:

Stanje malih i razbacanih posjednika i parcela

- ❑ Analiza pokazuje da se na **353** ha nalazi **2.361** parcela.
- ❑ Prosječna površina parcela ne prelazi **0,149 ha (1.490 m²)**.
- ❑ Na primjer jedan vlasnik u Ravnom posjeduje 2,5 ha zemljišta koje se nalazi na 17 različitih mjesta,
- ❑ Ne postojanje putne mreže.

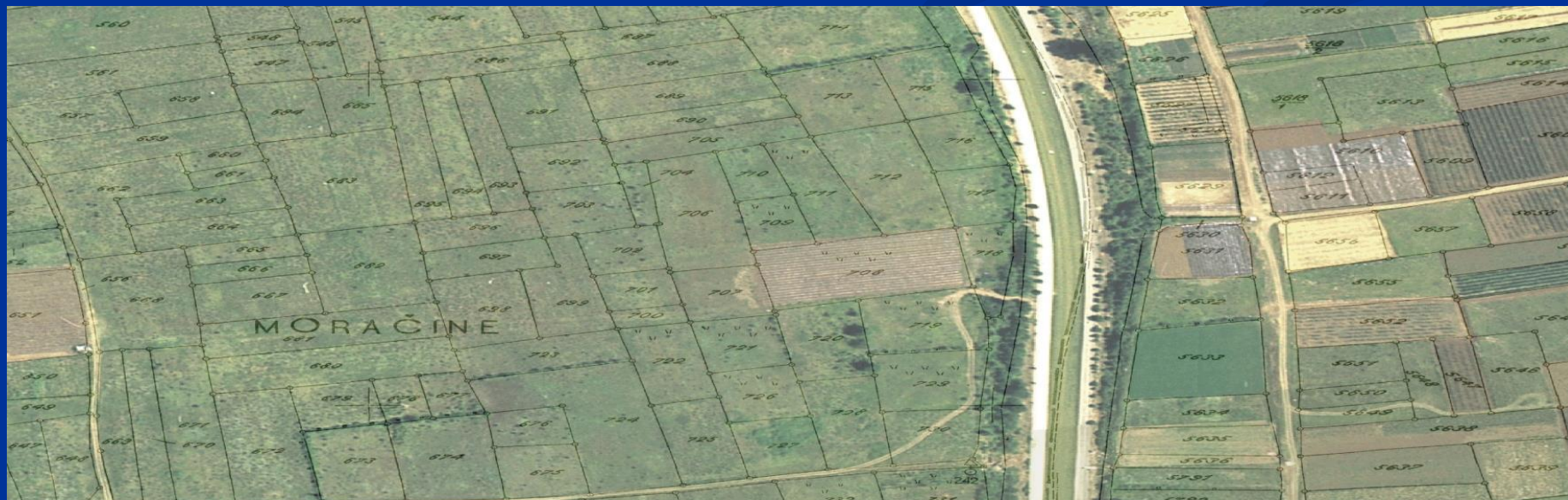
- Udaljenost između parcela može biti 1-2 km.
- Izgled i granice parcela: na 2,5 ha i 17 parcela ako je na svakoj parceli odnos Š:D 1:5, imaćemo 200 m granica po svakoj parceli ili **3.400 m** ukupno.
- U varijanti komasacije ako bi 17 parcela objedinili u jednu od 2,5 sa Š:D 1:3 dužina granice na ovakvoj parceli bi bila **700 m.**

PRIMJER 2: Pilot područje Dračevo

PRIMJER 2:

Ukupna površina u ha	Ukupan broj parcela	Prosječna površina parcele u ha	Max. površina parcele u ha	Min. površina parcele u ha
87,91	302	0,291	3,65	0,01

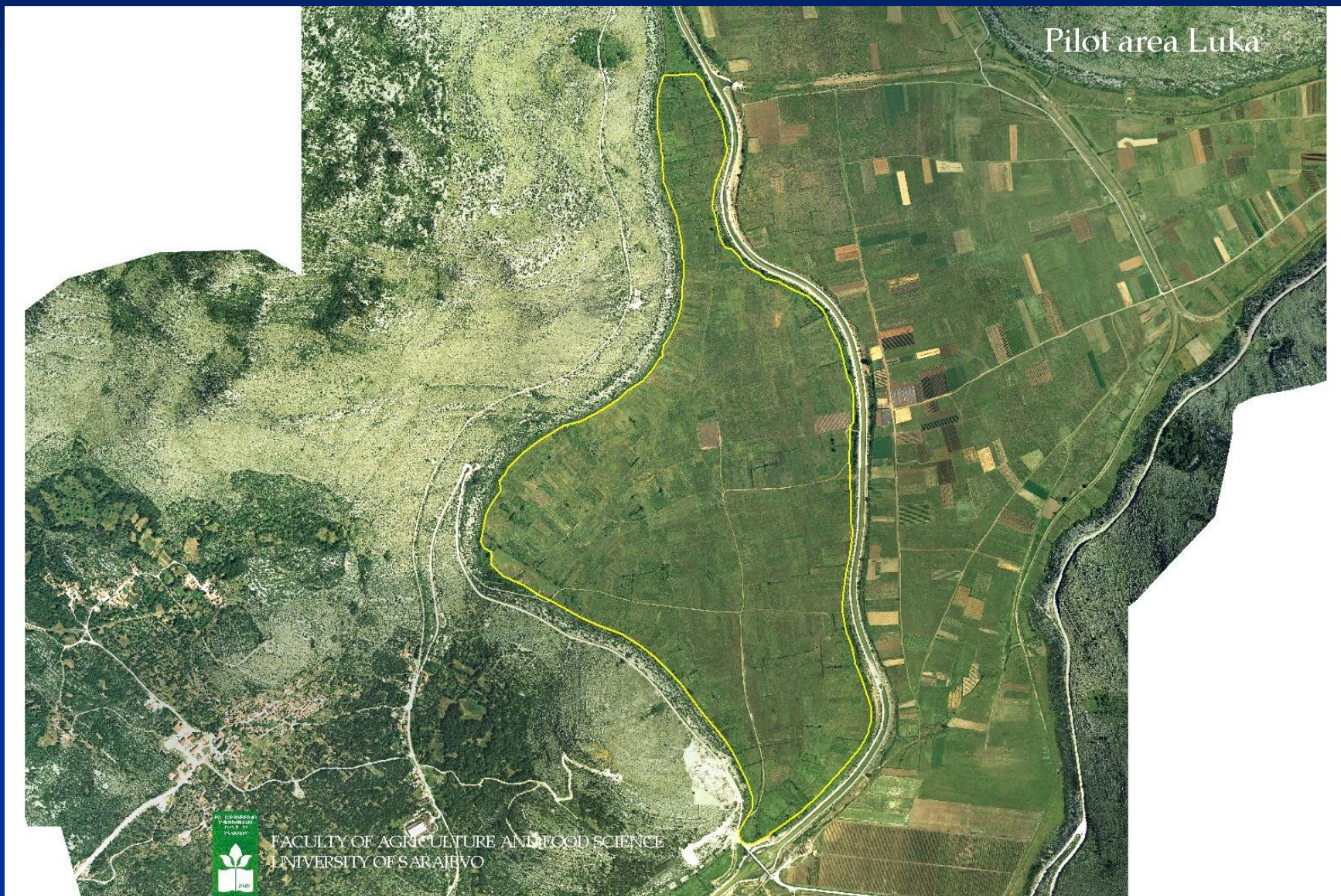
Dračevo

Primjer 3 Luka: površina 80 ha, parcela 700,
vlasnika 100, parcela po vlasniku 7, prosječna
površina parcele 0.114 ha

Pilot područje Luke

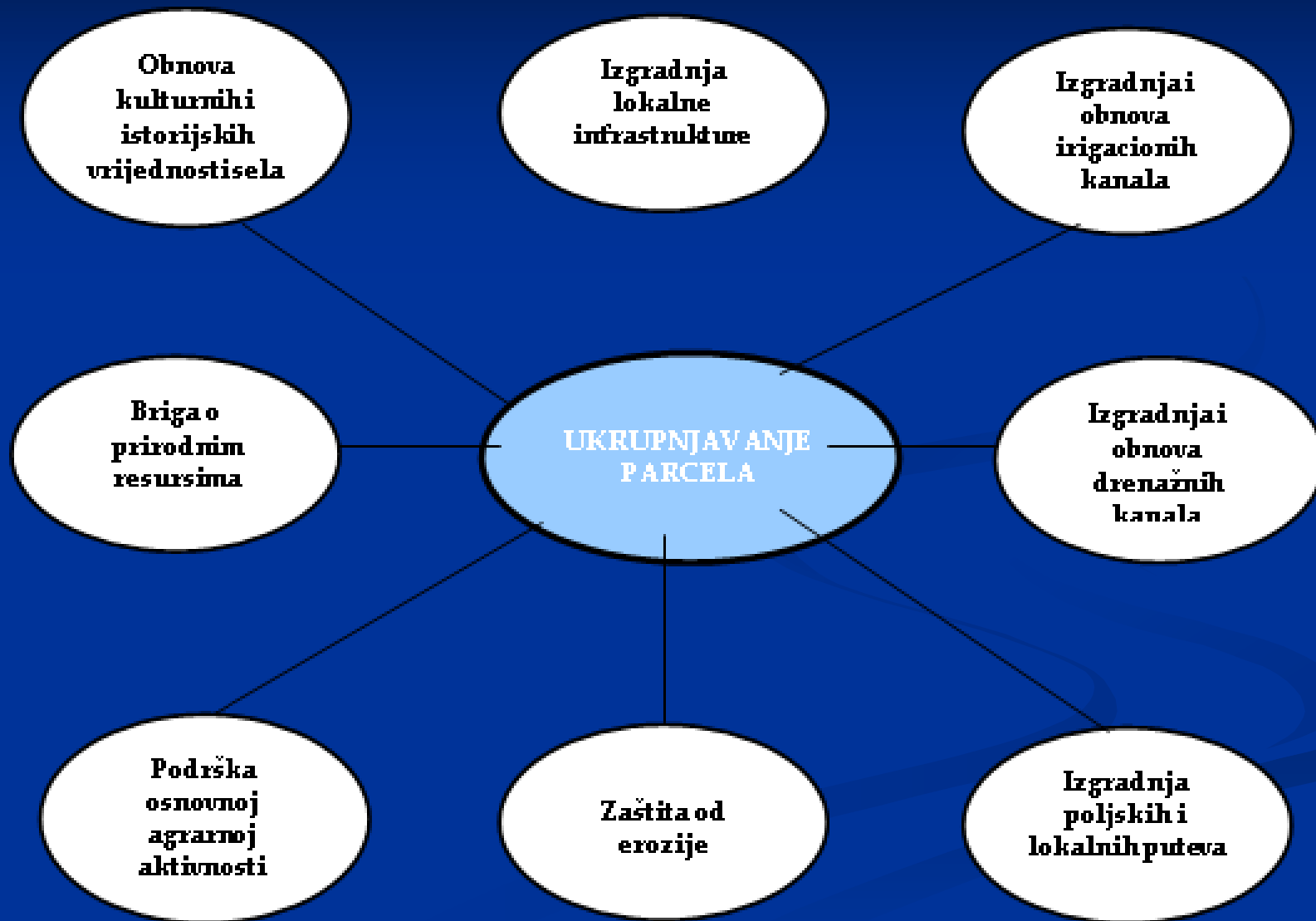

Prosječne vrijednosti površina po KO za katastarske kulture njiva, livada, vinograd i voćnjak

naziv KO	broj parcela	prosječna površina parcele u ha	broj korisnika	prosječna veličina posjeda u ha	prosječan broj parcela po korisniku
Čavaš	1.279	0,26	379	0,88	3,4
Čvaljina	1.842	0,15	196	1,42	9,4
Dvrsnica	744	0,16	132	0,91	5,6
Grmljani	1.567	0,21	126	2,59	12,4
Kotezi	4.461	0,13	299	1,92	14,9
Orašje	1.271	0,21	196	1,36	6,5
Poljice Popovo	1.464	0,13	138	1,34	10,6
Ravno	3.280	0,09	199	1,53	16,5
Sedlari	1.172	0,17	137	1,46	8,6
Trebimlja	4.220	0,15	509	1,24	8,3
Trnčina	1.973	0,15	242	1,22	8,2
Veličani	3.667	0,22	358	2,28	10,2
Velja Međa	1.425	0,14	355	0,58	4,0
Zavala	1.161	0,14	146	1,14	8,0
Dračevo	2.192	0,32	293	2,40	7,5
Drijenjani	998	0,37	287	1,27	3,5
Dubljeni	970	0,29	88	3,25	11,0
Mrkonjići	1.000	0,25	164	1,55	6,1
Tulje	764	0,31	89	2,64	8,6

NOVI KONCEPT KOMASACIJE ZEMLJIŠTA

Moguće intervencije uz komasaciju zemljišta

EFEKTI KOMASACIJE TLA U POPOVOM POLJU KOJI SE OČEKUJU

1. POVEĆANJE PRINOSA NA POSTOJEĆIM POVRŠINAMA

- izgradnjom sistema za **navodnjavanje i odvođenje suvišnih voda, odnosno poboljšanja vodno-vazdušnog režima u zemljištu (prinosi se povećavaju do 25%);**
- boljom orientacijom parcela u odnosu na strane svijeta (prinosi se povećavaju za **5 do 10%);**
- smanjenjem pojava erozije vjetrom uslijed podizanja **vjetrozaštitnih šumskih pojaseva (prinosi se povećavaju do 5%);**

2. **POVEĆANJE PRINOSA** USLJED POVEĆANJA OBRADIVIH POLJOPRIVREDNIH POVRŠINA ZBOG UKIDANJA I UREĐENJA MEĐA **2,5%**

- Svakih pola kilometra **razmaka** parcela jedne od druge povećava izdatke za radnu snagu i oranje za 5%,
- na dovoz đubriva za 20-25% i
- na **sabiranje ljetine** za 15-32%,
- udaljene i sitne parcele se rjeđe i slabije đubre i manje koriste za uzgoj kultura.

- Istraživanja su pokazala da traktor sa jednim plugom može dnevno uzorati:
- 0,35 ha ako ore PARCELE veličine do **0,1 ha**,
- 1 hektar ako ore PARCELE od **0,5 ha**,
- **1,25** ha ako ore PARCELE veličine **4 ha**. Sa više plužnim traktorom ove razlike su još veće.

3. OPĆENITO SMANJENJE TROŠKOVA I GUBITAKA U POSLOVANJU I POVEĆANJE PRODUKTIVNOSTI RADA

4. PRIMARNE ILI DIREKTNE KORISTI:

- veća ponuda niže cijene;
- masovnija nabavka i racionalnija primjena mehanizacije i
- smanjenje potrebe za radnom snagom,

5. SEKUNDARNE ILI INDIREKTNE KORISTI

- izvršenje premjera i katastra nekretnina;
- izgradnja funkcionalne mreže poljskih puteva i mostova preko kanala;
- rekonstrukcija lokalnih puteva;
- izgradnja infrastrukturnih objekata i funkcionalna organizacija seoskih područja,

6. NEMJERLJIVE KORISTI, tj. one koje se ne razmjenjuju na tržištu i teško ih je ili nemoguće izraziti u novčanoj vrijednosti

- ostvarenje racionalne organizacije i korištenja prostora;
- promjena proizvodne strukture;
- brže tehnološko transformisanje i uvođenje kvalitativnih faktora razvoja i privređivanja;
- smanjenje stepena ugroženosti životne sredine i dr.

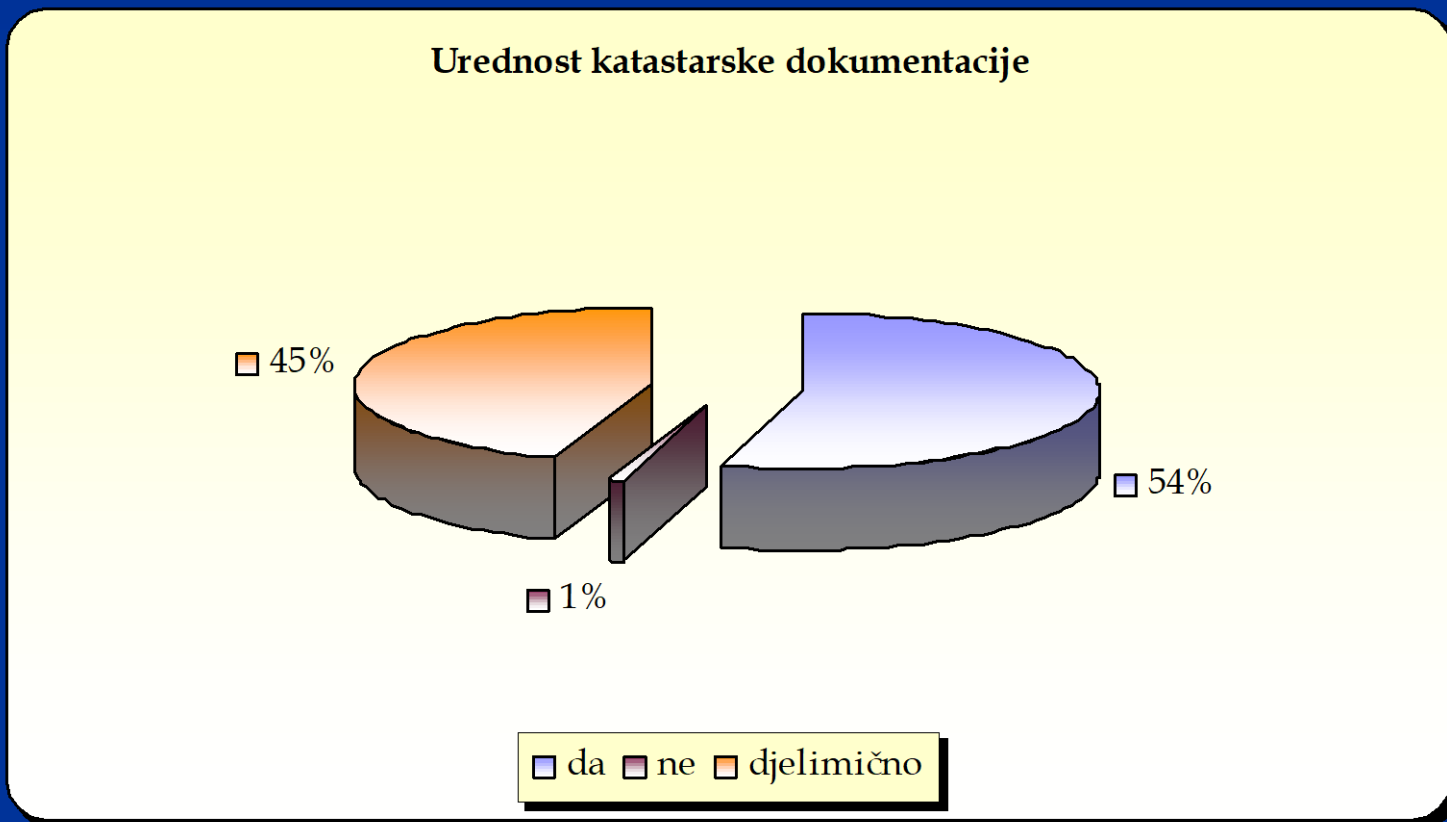
DODATNO

ZAŠTO KOMASACIJA

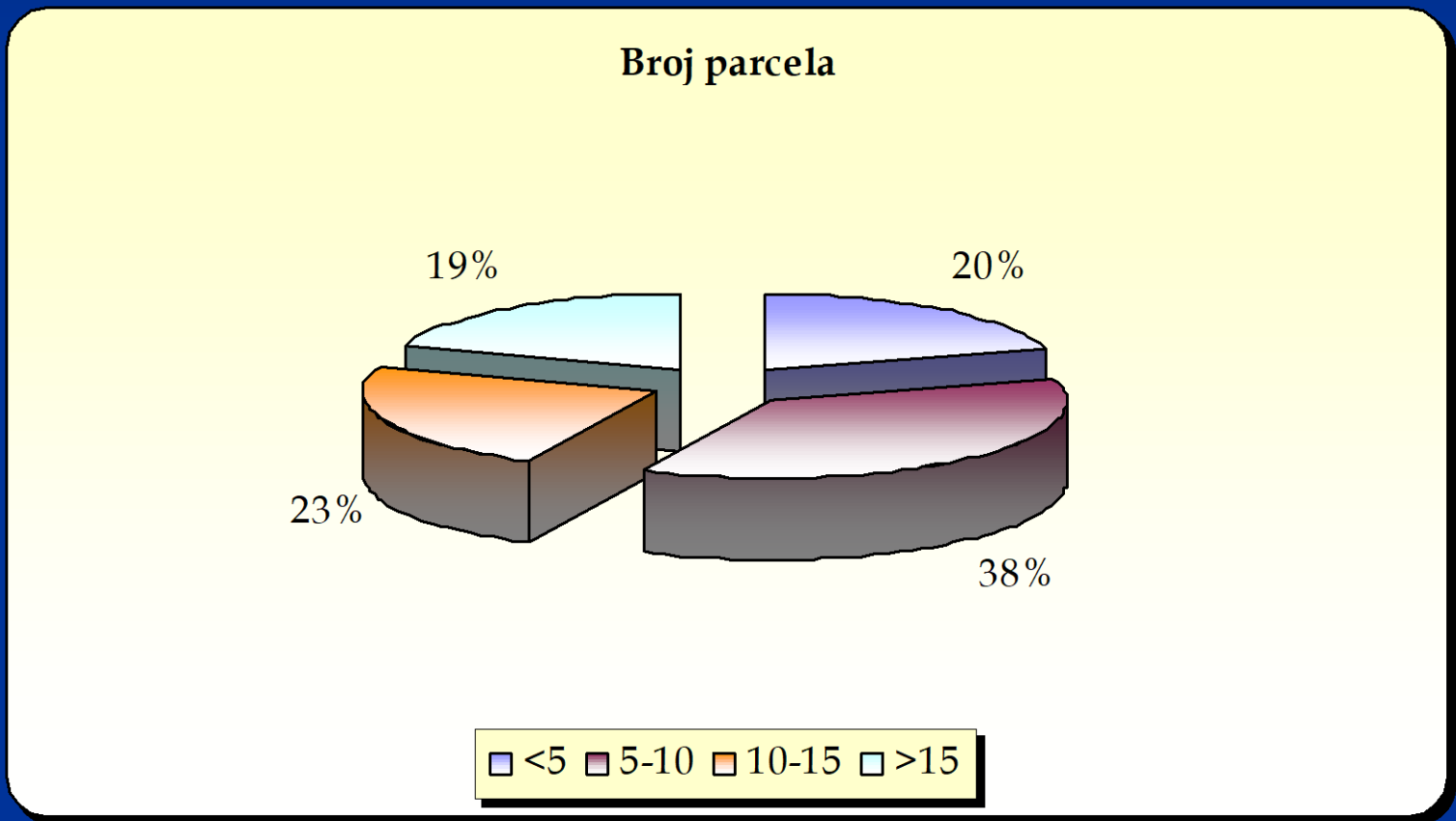
U POPOVOM POLJU

REZULTATI ANKETIRANJA 103 FARMERA

Urednu katastarsku dokumentaciju o zemljištu posjeduje 54% anketiranih proizvođača, dok djelimično urednu dokumentaciju posjeduje 45% anketiranih. Prema rezultatima ankete samo 1% anketiranih ne posjeduje urednu katastarsku dokumentaciju.

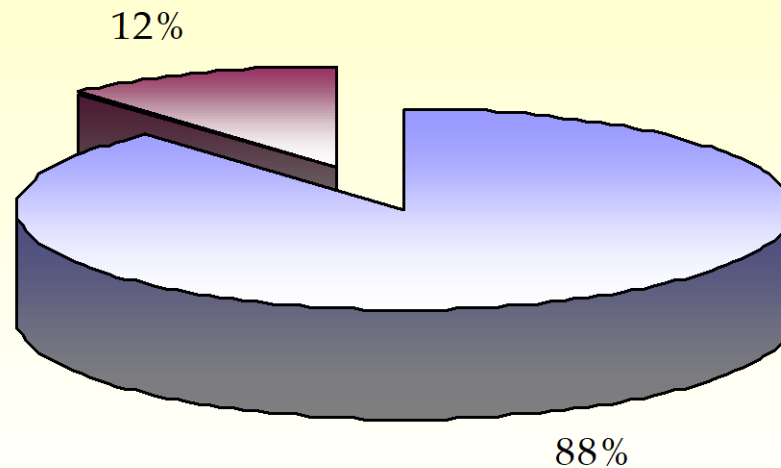

20% anketiranih do 5 parcela, 38% posjeduje između 5 i 10 parcela, 23% posjeduje između 10 i 15 parcela, i 19% posjeduje više od 15 parcela.

Od ukupnog broja anketiranih, **88% je zainteresovano** za učešće u projektu komasacije zemljišta, dok 12% nije pokazalo interes.

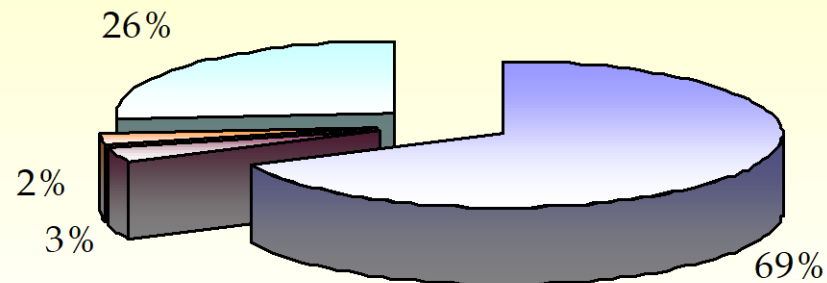
Zainteresovanost za učešće u projektu komasacije

■ zainteresovan ■ nezainteresovan

U projektu komasacije zemljišta **69% anketiranih spremno je na razmjenu parcela**, odnosno 26% bi prihvatilo i neku ponuđenu kombinaciju koja će dovesti do ukрупnjavanja posjeda. Interes za prodaju (3%), kao i kupovinu parcela (2%) je veoma mali.

Način učešća u projektu komasacije

■ razmjena ■ prodaja ■ kupovina ■ kombinovano

Kao glavne ograničavajuće faktore za razvoj anketirani su naveli:

- nedostatak finansija (48%),
- nedostatak mehanizacije i starost poljoprivrednih proizvođača (14%),
- nedostatak tržišta (13%).

PORED NAVEDENOG KOMASACIJA JE POTREBNA I RADU:

- ograničenosti **ljudskih** resursa,
- visokog **potencijala** kojeg ima tlo Popovog polja,
- sređivanja **katastarske i vlasničke** evidencije,
- da se konačno uđe u ruralni prostor na organizovan način, te **uključuje EU pristupni fondovi**,
- uključivanja državnih/entitetskih institucija i preuzimanja **odgovornosti** direktnog karaktera za opšte društveni razvoj.

- uključivanje svih zainteresiranih strana u proces (participativni pristup) – stvaranje povjerenja,
- osposobljavanja kadrova da vode ovako složene procese, jer mogu biti ograničavajući faktor,
- stvaranje **inicijalnih fondova** (novčanih, zemljišnih i dr.) u cilju podrške komasaciji, jer komasacija je uvijek bila zahtjevna i skupa mjera bez obzira na druge uslove.

